

Az okiratfordítás és a hitelesítés problematikája a tisztességes eljárásban, különös tekintettel az aggályos okiratokra és az elektronikus iratokra¹

Translation and certification of documents in due process, with particular reference to questioned and electronic documents

Németh Gabriella

Dr. PhD, vezérigazgató, tudományos főmunkatárs
Országos Fordító és Fordításhitelesítő Iroda Zrt.
Szegei Tudományegyetem,
Állam- és Jogtudományi Kar
gabriella.nemeth@offi.hu

Absztrakt

Cél: A jelen tanulmány célja, hogy részletes jogszabályi rendelkezések hiányában is iránymutatásul szolgáljon ahhoz, hogyan lehet az idegen nyelvű okiratok kapcsán elkerülni a hamis bizonyítékok bekerülését a magyar nyelvű eljárásokba. **Módszertan:** Az alapprobléma az, hogy vajon az aggályos iratnak a perbeli bizonyítás céljából – annak aggályossági jelzésével – történő lefordítása szolgálja-e jobban az ítéleti bizonyosság érdekét, vagy a hiteles fordítás elkészítésére vonatkozó megrendelői igény visszautasítása. A szerző a problematika elemzéséhez az alábbi források vizsgálatát végezte el: általános jogelvek és fordítói etikai irányelvek; az okirati bizonyításról szóló perjogi szabályok és jogi szakirodalom; a Kúria joggyakorlatelemző vizsgálata az ítéleti bizonyosságról; az Országos Fordító és Fordításhitelesítő Iroda Zrt. (OFFI vagy állami fordítóiroda) tevékenységét szabályozó hatályos és az aggályos iratokra vonatkozó korábbi,

¹ A jelen tanulmány az SZTE ÁJTK Üzleti Jogi Intézete kötetében, a Gazdasági tendenciák és kihívások a 21. században 4. című tanulmánykötetben megjelent Az okiratfordítás magánjogi és közjogi dimenziói: fordítási és hitelesítési problematika aggályos okiratok és elektronikus iratok esetében című eredeti tanulmány rövidített változata, a kiadó engedélyével. Az 1. számú táblázat adatai az első közlés óta eltelt időszakra tekintettel frissítésre kerültek. Mindkét tanulmány az ELTE és az OFFI közös szervezésében, az Okiratfordítás és jogi fordítás a 21. században című téma köré 2022. március 24–25-én megrendezett XXIV. Fordítástudományi Konferencián a szerző előadásában elhangzott „Az aggályosnak tűnő okiratok fordításának szaknyelvi, teljesítési és hitelesítési kockázatai” című plenáris előadás szerkesztett és aktualizált változata

hatályon kívül helyezett jogforrások; az OFFI hatályos belső szabályzatai az aggályos iratok kezelésének rendjéről és a fordításhitelesítésről.

Megállapítások: Az általános jogelvek alapján a hiteles fordítások közbizalmat élveznek. A szakfordításra és a hiteles fordításra vonatkozó jogszabályok az aggályos iratok hitelesítése tekintetében hiányosak. Csak olyan papíralapú vagy elektronikus iratok hiteles fordítása készíthető el az okirati bizonyítás céljából, melyek valódisága a fordítási munkafolyamatban sem kérdőjelezhető meg. A szövegbe nem illő terminushasználat, a forrásnyelvre nem jellemző kétséges szöveg megoldások, vagy más okból aggályos iratok lefordítása jogellenes vagy hibás tartalom nyelvi közvetítését jelentheti. Az állami fordítóiroda – nyelvi közvetítői hiteleshelyként – felelős az okiratfordítások hitelesítéséért, ezért saját belső szabályzatai nyújtanak iránymutatást a kétségre okot adó helyzetek átlátható ügyviteli kezelésére.

Érték: Napjainkban a társadalmi mobilitás együtt jár a határokon átnyúló okiratforgalom élénkülésével. A lefordításra váró és aggályosnak tűnő iratok számának gyarapodása ugyanakkor az aggályos iratokra vonatkozó jogi szabályozás újragondolását igényelheti. A szerző a tanulmány végére illesztett függelékben az OFFI meglévő fogalomgyakorlatából kiindulva definíciós segítséget nyújt egy lehetséges szabályozási megoldáshoz, miközben a jogalkotóra bízta annak eldöntését, hogy az aggályos iratot le kell-e fordítani és a hiteles fordítást az okirat tartalmára utaló aggályosságra utaló fordítói jelzéssel kell ellátni, vagy meg kell tiltani a hiteles fordítás elkészítését.

Kulcsszavak: aggályos irat, hamis okirat, okiratfordítás, OFFI

Abstract

Aim: The study aims to provide guidance on how to avoid that forged evidence sneaks in Hungarian-language proceedings with foreign-language documents, even in the absence of relevant and detailed legislative provisions.

Methodology: The fundamental problem is to consider which is serving better the certainty of judgment: translating a document of concern for the purpose of evidence in court, while indicating the fact that it is of concern, or refusing a request for a certified translation.

The author has analysed the following sources: general principles and ethical guidelines for translators; rules of procedural law and legal literature on documentary evidence; case-law of the Curia of Hungary on the issue of certainty of judgment; instruments in force governing the activities of the Hungarian Office for Translation and Attestation Ltd. (OFFI or State Translation Agency) as well as previously repealed instruments on documents of concern; OFFI's

internal rules and regulations in force on handling documents of concern and translation certification.

Findings: By virtue of the general legal principle of law, certified translations enjoy public confidence. As regards the certification of documents of concern, legislation on technical (aka specialised) translation and certified translation is incomplete. Only certified translations on paper or electronic documents with an unquestionable authenticity in the translation process, can be used for documentary evidence. Inappropriate use of terminology, ambiguous wording not specific to the source language, or translation of documents that are of concern for any other reason may lead to an unlawful or incorrect linguistic transmission of the content. As a language intermediary certification body, OFFI is responsible for the certification of document translations and its internal rules provide guidance on how to handle doubtful situations in a transparent manner.

Value: Nowadays, social mobility goes hand in hand with an increase in the cross-border circulation of documents. At the same time, the increasing number of documents awaiting translation and appearing to be of concern may require to re-design the legislation applicable to those documents. In the appendix of the paper, the author departing from the OFFI's existing system of concepts, provides a definition to a possible regulatory solution, while leaving it to the legislator to decide whether a document of concern should be translated, and then its certified translation should bear the translator's remark on the concern about its content, or its certified translation should be refused anyway.

Keywords: questionable document, forged document, document translation, Hungarian Office for Translation and Attestation Private Limited Company

Fordítási és hitelesítési problematika aggályos okiratok esetében merülhet fel, leginkább a bizonyítási eljárásban történő benyújtás előtt, miközben az elektronikus iratok is új kihívások elé állítják a magánjogi és közjogi viszonyok érintettjeit. A nyelvi akadályok leküzdése egy közösség – ideértve az államot is – részére nemcsak üzleti előnyt hordozhat, hanem az anyanyelvhasználat jogának általános érvényesülését biztosítja a tisztességes eljárásban. Ugyanakkor számos jogalkotási és jogalkalmazási kérdés is felvetődik a többnyelvűség kapcsán (Hettinger,

2019).² Az eljárás tisztessége az Emberi Jogok Európai Egyezményének az Emberi Jogok Európai Bírósága előtt talán leggyakrabban hivatkozott rendelkezése (6. cikk), amely a tisztességes tárgyaláshoz való jogot határozza meg a bírósági eljárásban (Varga, 2022). Magyarország Alaptörvénye pedig önálló jogként deklarálja a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot [XXIV. cikk (1) bekezdés]. Az Emberi Jogok Európai Bírósága hivatkozott rendelkezése jogosultságot jelent polgári jogi jogok és kötelezettségek és az érintett számára az ellene felhozott büntetőjogi vádak megalapozottságát illetően a független és pártatlan bíróság által tisztességesen, nyilvánosan és észszerű időn belül meghozott határozatra. Az egyezmény közvetetten kihat a közigazgatási eljárásra is (Varga, 2022). A büntetőeljárás során a nyelvi közvetítés minőségének elégségesnek kell lennie a tisztességes eljárás garantálásához a büntetőeljárás során igénybe vehető tolmácsoláshoz és fordításhoz való jogról szóló 2010/64/EU irányelv 2. cikk (8) és 3. cikk (9) bekezdése alapján, különösen annak biztosításával, hogy a gyanúsítottak vagy a vádlottak megismerhessék az ellenük indított ügyet, és képesek legyenek gyakorolni védelemhez való jogukat. Nemzetközi normák is vonatkoznak az eljárásban felhasználható közokiratok hitelességére, miközben annak kérdése, hogy egy okmány joghatását elismerik-e más uniós országok azon tagállam nemzeti jogának hatáskörében marad, ahol a dokumentumot benyújtják, illetve felhasználják.³ Ugyanakkor nem áll fenn követelmény a lényeges iratok azon részeinek lefordítására vonatkozóan, amelyek nem relevánsak annak szempontjából, hogy a gyanúsítottak vagy a vádlottak megismerjék az ellenük indított ügyet [2010/64/EU irányelv 3. cikk (4) bekezdés]. A digitalizáció és a globalizáció együttes következményeként az államok törekednek a nyelvi akadályok kiküszöbölésére és ezáltal a közokiratok egyes államok közötti forgalmának további megkönnyítésére is. Az uniós intézmények valamennyi hivatalos nyelvén többnyelvű formanyomtatványokat hoznak létre többek közt a születésre, halálesetre, házasságkötésre, családi állapotra, a lakóhelyre és/vagy szociális tartózkodási helyre, valamint a büntetlen előéletre vonatkozó közokiratok

-
- 2 Ilyen kihívás lehet az úgynevezett közvetítő nyelvek használata (a magyar nyelv esetében az EU-ban a spanyol); egy többnyelvű norma annál jobb minőségű lehet, minél korábban kerül a többnyelvűség fázisába; a diszkrimináció tilalmának kérdése; a nem egyértelmű jogi normaszöveg elkerülésére való törekvés megvalósulása stb. Maga az EU is vizsgálja, hogy a technológiák vajon milyen szerepet játszhatnak az európai többnyelvűségben ([URL1](#)).
  - 3 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/1191 rendelete (2016. július 6.) egyes közokiratoknak az Európai Unión belüli bemutatására vonatkozó előírások egyszerűsítése révén a polgárok szabad mozgásának előmozdításáról és az 1024/2012/EU rendelet módosításáról (2) és (7). Valamennyi tagállam részes fele a külföldön felhasználásra kerülő közokiratok diplomáciai vagy konzuli hitelesítésének (felülhitelesítésének) mellőzéséről szóló, 1961. október 5-i Hágai Egyezménynek („Apostille-egyezmény”), amely egyszerűsített rendszert vezetett be az egyezmény szerződő államai által kiállított közokiratok forgalmára vonatkozóan.

tekintetében.⁴ A formanyomtatványok (nyelvi sablonok) rendeltetése az, hogy megkönnyítsék vagy elkerülhetővé tegyék azoknak a közokiratoknak a fordítását, amelyekhez csatolják őket, miközben a sablon maga nem továbbítható önálló okiratként a tagállamok között. Annak végső eldöntése, hogy a többnyelvű formanyomtatványban foglalt információ elegendő-e a közokirat feldolgozásához, annak a nemzeti hatóságnak a feladata, amelynél a közokiratot bemutatják.⁵

A polgári, büntető és közigazgatási – bírósági és hatósági – eljárásokban (a jelen tanulmányban: igazságügyi eljárások) az okirati bizonyítás jelentősége nem csökken. Az okiratokkal kapcsolatos szabályokat – hasonlóan az európai polgári eljárásjog szabályaihoz – alacsony harmonizációs szint jellemzi, és a definícióalkotási, elhatárolási kérdések nagyrészt egy okirat közokirattá minősítése kapcsán jelentkeznek (Harsági, 2007).

A tanulmányban bemutatom az okiratfordítás általános szabályait, az okirat fordításának szabályozási hiányosságait, és az okirat fogalmának definíciós kísérleteit. Az aggályos okirattal való bizonyítás perjogi kockázatai mellett kitér annak lefordításának jogi szaknyelvi és hitelesítési kihívásaira is, az állami fordítóiroda tapasztalatainak és jó gyakorlatainak bemutatásával. Az aggályos okiratok fordításának olyan ügyviteli, illetve teljesítési kockázatai is vannak, melyek az általános fordítóirodai ügyvitelben és továbbképzésekkel jól kezelhetőek. A tanulmány függeléke terminológiai segédletként eligazítást igyekszik nyújtani a gyakorlat számára.

Bizonyítás papíralapú és elektronikus okirattal

Okirati bizonyíték lehet a bírósági eljárásban minden olyan irat, amelyet valamilyen nyilatkozat megtételéről, valamely adat vagy tény fennállásáról, illetőleg esemény megtörténtéről, annak módjáról állítottak ki. A hiteles és valódi okirati bizonyíték nagy biztonsággal alátámasztja az abban foglalt körülményeket, és így nagyban hozzájárul az ítéleti bizonyosság kialakulásához a Kúria Büntető, Közigazgatási, Munkaügyi és Polgári Kollégiumai Joggyakorlat-Elemző Csoportjának 2017-ben elkészült összegző véleménye szerint. Az okiratnak mint bizonyítási eszköznek a bírósági eljárásban jelentősége van, és felhasználása során a valódiság vizsgálata fontos (Harsági, 2007). Az idegen nyelvű okiratokat a magyar nyelven folyó igazságügyi eljárásokban azok egyszerű vagy hiteles fordításában kell benyújtani. Az igazságügyi eljárásokban felhasználható fordításokra

---

4 2016/1191 EU rendelet 1. cikk (2) bekezdés.

5 2016/1191 EU rendelet (22–24) bekezdés.

vonatkozóan a polgári perrendtartás, az általános közigazgatási eljárásról szóló törvény, a közigazgatási perrendtartás és a büntetőeljárásról szóló törvény közvetlen, illetve utaló rendelkezései irányadóak. Magyarországon a polgári bírósági eljárás nyelve a magyar [2016. évi CXXX. törvény a polgári perrendtartásról (Pp.) 113. § (1–2) bekezdés]. Az okiratok fordítása az eljárásokban akkor szükséges, ha a bizonyítás során a felek valamely tény, körülményt hivatalos dokumentummal kívánnak bizonyítani, és az okirat nyelve eltér az eljárás nyelvétől. A büntetőeljárásban a bizonyítás eszközei körébe tartozik többek között az irat és az okirat is [2017. évi XC. tv. (Be.) 165. §]. A közigazgatási nemperes eljárásban, ha a közigazgatási perrendtartás másként nem rendelkezik, kizárólag okirati bizonyításnak van helye [2017. évi I. tv. (Kp.) 151. § (3) bekezdés]. A 2004 óta hatályos német közigazgatási perrendtartásról szóló törvény szerint is – mivel az eljárás hivatalos nyelve a német – indokolt esetben kérhető hiteles fordítás, illetve nyilvánosan kijelölt vagy hites tolmács, fordító által készített fordítás.⁶

A digitális okmány elektronikus formátumban készül el, és kizárólag ebben a formátumban hiteles. Ha a digitális okmány kinyomtatásra kerül, elveszítheti hitelességét, amennyiben a hiteles elektronikus iratról az elektronikus irat kinyomtatásával és záradékolásával nem a kiállító vagy annak jogutódja állítja elő a hiteles papíralapú kiadmányt.⁷ Az elektronikus ügyintézészt biztosító szervek a feladat- és hatáskörükbe tartozó ügy, valamint a jogszabály alapján biztosítandó szolgáltatásaik igénybevételéhez szükséges ügyeknek az ügyfelekkel történő elektronikus intézését külön jogszabályban meghatározottak szerint kötelesek biztosítani.⁸ Amennyiben egy okirat aggályosnak tűnik, netán hamisnak bizonyul, az bizonyítási és szaknyelvi kihívásokat, végső soron hitelességi problémát okozhat, és megdöntheti az ítéleti bizonyosságot. A hamis okirat felhasználása közérdekből tilos. [Az okirathamisítás korábban a csalásnak egyik minősített esete volt, de annak jogtárgya napjainkban már nemcsak a vagyonban, hanem inkább a közérdekben áll. Ez a közérdek az okiratokhoz, mint bizonyítási eszközökhöz fűződik. (Pallas, 1897).] Egy aggályos okiratról ugyanakkor még nem

---

6 *Verwaltungsverfahrensgesetz (VwVfG) 23.§. „(1) Die Amtssprache ist deutsch. (2) Werden bei einer Behörde in einer fremden Sprache Anträge gestellt oder Eingaben, Belege, Urkunden oder sonstige Dokumente vorgelegt, soll die Behörde unverzüglich die Vorlage einer Übersetzung verlangen. In begründeten Fällen kann die Vorlage einer beglaubigten oder von einem öffentlich bestellten oder beeidigten Dolmetscher oder Übersetzer angefertigten Übersetzung verlangt werden. Wird die verlangte Übersetzung nicht unverzüglich vorgelegt, so kann die Behörde auf Kosten des Beteiligten selbst eine Übersetzung beschaffen. Hat die Behörde Dolmetscher oder Übersetzer herangezogen, erhalten diese in entsprechender Anwendung des Justizvergütungs- und -entschädigungsgesetzes eine Vergütung.“* Németországban nincsen állami fordítóiroda, hanem a bírósági és hatósági eljáráshoz a hivatalos fordítást és tolmácsolást névjegyzékbe bejegyzett bírósági tolmácsok és fordítók végzik.

7 2015. évi CCXXII. törvény az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól 102. § (1) bekezdés.

8 2015. évi CCXXII. törvény 2. §.

bizonyosodott be kétséget kizáróan, hogy az hamis, ennek ellenére – többek között a büntetőeljárásban – ennek bizonyítékként történő felhasználása sem kívánatos. [Az aggályos irat terminusát az igazságügyi eljárásokhoz elkészítendő hivatalos fordítások (hiteles fordítás) közfeladati letéteményese, az Országos Fordító és Fordításhitelesítő Iroda Zrt (továbbiakban: OFFI)⁹ gyakorlata alapján használja a szerző.]

Az OFFI hitelesítési szabályzata alapján az aggályos okiratról ügyfél által kért fordításhitelesítést meg kell tagadni. Konkrét dilemmaként jelentkezik annak a kérdése, hogy egy aggályos okirat a hiteles fordítás révén vajon beküldendő-e a bizonyítási eljárásba (akár az aggályosság mibenlétének egyidejű jelzésével), ahol kizárólag a bíró vagy a hatósági eljárásban ügydöntő személy mérlegelése körében kerüljön megítélésre az irat felhasználhatósága, vagy a hiteles fordítással megbízott személy prevencióss felelőssége az, hogy ilyen irat ne juthasson el az okirati bizonyítékok körébe. E kérdést jogi norma egyértelműen nem szabályozza. Az általános jogelvek értelmezése kapcsán akár mindkét megoldás mellett kellő számú érv és ellenérv adódik. Az a kérdés, hogy vajon az aggályos okirat képez-e bizonyítékot vagy nem, a bizonyítékok szabad mérlegelésének köréhez tartozik, de a fordítás nélkül egy idegen nyelvű irat a magyar nyelvű eljárásban nem tud eredeti formájában megjelenni, ezért a fordításhitelesítéssel már előzetesen is felmerül az aggályosság kérdése. A budapesti kereskedelmi és váltótörvényszék fellebbezési tanácsának 1895. évi egyik ítélete szerint „*aggályos okirat bizonyítási ereje felülvizsgálat tárgyát nem képezi. Támadható.*” (Jogtudományi Közlöny, 1895). A lényeges kellékek hiánya ugyanis az eredeti okirat érvénytelenségét vonná maga után, és a külső hiányok felett a perben a bíró saját belátása szerint határozhat (Ökröss, 1870).

A hamis magánokirat és aggályos irat felhasználása esetében közvetlen értelemben vett sértettről nem beszélhetünk. Az okirathamisítás bűncselekmény, védett jogi tárgya a közbizalom, a magánokiratok bizonyító erejébe vetett bizalom (36. BK vélemény). A hamis magánokirat felhasználása az ügyleti forgalomnak, a magánokiratok bizonyító erejére támaszkodó biztonságához fűződő társadalmi érdeket sérti. Már a 19. századi perjogban aggályos okiratnak minősült a perben bizonyítékul használni kívánt olyan okirat, melynek valódiságát az ellenfél kétségbe vonja vagy amelyeknek meghamisítását állítja és „*az aggályosoknak nyilvánított eredeti okiratok lepecsételve a percsomóhoz*

---

9 100%-ban köztulajdonú fordítóiroda, amely az Igazságügyi Minisztérium tulajdonosi és szakmai felügyelete alatt áll, és amely a 24/1986 (VI. 26.) MT rendelet alapján a bírósági és hatósági eljárásokhoz a hiteles fordítás készítésére és a hivatali tolmácsolásra jogosult állami szervezet. Közfeladatellátóként nyújtja nyelvi közvetítői szolgáltatását. Lásd 45/2018. (III. 19.) Korm. rendelet az állami és önkormányzati közfeladat-kataszterről és a 345/B/1995. AB határozat.

csatolandók” (Márkus, 1898). Az aggályos okirat definíciója vagy jellemzői nem találhatók meg hatályos magyar jogi normában, de felhasználása a bizonyítás egyes kérdéseit érintheti. A 19. század végi jogtudományban a perbeli bizonyításban hamisként feltűnő irat aggályos iratként került említésre: „Az engedély megadása esetén az aggályos irat a jegyzősegnél letétetik, s a felek, valamint az államügyész jelenlétében megszemléltetvén, a szemle eredménye felől jegyzőkönyv vétetik fel [...] a hamissági keresettől az orosz perrend is megkülönbözteti azon esetet, midőn az okirat valódisága vonatik kétségbe” (Zlinszky, 1875). Aggályos okirat olyan okirat, amelyen törlések, javítások vagy más külső hiányok vagy rendellenességek mutatkoznak. A bíróság a korabeli perrendi szabályok (a Polgári perrendtartás 270. §-a) alapján szabad mérlegeléssel állapította meg az aggályos irat perbeli bizonyító erejét (Uj Idők Lexikona, 1936). Az aggályos okirat más nézőpont szerint olyan okirat, amelynek a külseje arra a gyanúra ad okot, hogy az hamis (azaz nem a rajta feltüntetett kiállítótól származik), vagy onnan származik, de beavatkozással hamisították: beszúrással, „vakarásokkal”, törlésekkel (Gutenberg NL, 1931). A helyzetet nehezíti, hogy az okirat fordítását és a célnyelvi fordítás hitelesítését a nyelvi közvetítő végzi el, aki közvetlenül nem vesz részt a bizonyítási eljárásban és ismerete sincs a per vagy egyéb (például idegenrendészeti) eljárás részleteiről.¹⁰

Az okirat definíciója és a hiteles fordítás szabályai

Okirat az az irat, amely valamilyen tény, adat valóságának, esemény megtörténének vagy nyilatkozat megtételének bizonyítására készül, és arra alkalmas. Az okiraatra vonatkozó rendelkezések irányadók az okiratból készült kivonatra is [Be. 204. § (3) bekezdés]. Az okirat emberi gondolat tartalomnak a gondolatok kifejezésére szolgáló jelekkel (például írásjegyek) történő megörökítése, melynél a hordozó anyag vagy eszköz és a rögzítés módja önmagában nem releváns, de összességében alkalmas a gondolat tartalom tartós megőrzésének és hitelt érdemlő visszaadásának biztosítására (Harsági, 2005). Az irat, illetve okirat célja tehát maga a bizonyítás, a tanúsítás. Egyes okiratok hivatalosan tanúsíthatnak képzettséget, névviselést, tudományos fokozatot stb. A személyi iratok, bizonyítványok fordítását igen bonyolulttá tehetik többek között a nevek, a megfejthetetlen foglalkozások, a különböző iskolai rendszerekben eltérő érdemjegyek, tudományos

---

10 Kivéve a Pp. 62. §-t, amelynek értelmében, ha a lefordított szöveg helyessége, illetve teljessége tekintetében kétely merül fel, hiteles fordítást kell alkalmazni. Egyes személyállapoti iratok hiteles fordítását a szakfordításról és tolmácsolásról szóló 24/1986 (VI. 26.) MT rend. 5. § és 6/A § rendelkezéseiből következően csak az OFFI végezheti el.

fokozatok tartalmi és értékbeli eltérései (Karcsey, 1986).¹¹ Az okiratok nem kötődnek szorosan a perhez: azok a jogalanyok mindennapi élet- és gazdasági tevékenysége során keletkeznek, és egy-egy ügyben ezeket kell szakfordítás vagy hiteles fordítás formájában az ügydöntő szerv részére benyújtani, ha azok kiállítója nem az eljárás nyelvén adta ki az eredeti iratot. Az okiratok fogalmának meghatározása a hazai perjogi irodalomban jelentős különbségeket mutat (URL2). Az okiratoknak és azok fordításának felhasználása megvalósulhat a fordításra irányuló vállalkozási szerződés teljesítése közben, vagy bármely bizonyítási eljárásban.

A Be. szerint a tárgyi bizonyítás eszköze az irat és az okirat is [Be. 165. § e)], ha az a bizonyítandó tény bizonyítására egyébként alkalmas. Megjelenési formája papíralapú vagy elektronikus irat lehet, de a megjelenési formától nem függ az irat bizonyító ereje. A polgári törvénykönyv az okiratok fajtái közül többet is említ, de az okirat definíciójára nem tesz kísérletet.¹² Az értelmező szótár szerint okirat a hatóság vagy magánszemély által valaminek bizonyítására, igazolására, valamely tény megállapítására, illetve elhatározás, megegyezés, akarat nyilvánítására – meghatározott alaktság szerint – kiállított hivatalos (jellegű) irat.¹³ Az elektronikus okirat is rendelkezik az írásos bizonyíték létrehozásához szükséges érthetőséggel és sérthetlenséggel, ugyanakkor az új kommunikációs és információs technológiához való folyamódás önmagában nem kényszeríti a papíralapú iratok elvetéséhez (Rouzet, 2002). A perjogtudományban versengő okiratfogalmak alakultak ki (tágabb vagy szűkebb értelemben vett okirat), az elektronikus okiratok esetében viszont a „jeleket” hordozó „tárgy” hagyományos módon már nem értelmezhető (Nagy & Wopera, 2021; URL4). Az informatikai forradalom napjainkra elszakította az okirati tartalmat a hordozó anyagától, és keletkezése (aláírás, aláíráshitelesítés) tekintetében, vagy annak eredeti, másolati stb. jellege

---

11 Karcsey itt idézi A. Lane: Die Erfordernisse der Urkundenübersetzung. *Lebende Sprachen*, 1956., 2., 52. és köv.; valamint: Zur Qualität der beglaubigten Übersetzung.

12 Alapító vagy létesítő okirat (Ptk. 3:5 §, 3:208§, 3:391 § stb.), tulajdonszerzést vagy tulajdonosváltozást igazoló okirat (Ptk. 3:221 §), képviseleti meghatalmazást tartalmazó okirat [3:340 § (2) bekezdés], hatósági vagy közjegyzői okirat [4:102 § (1) bekezdés], jogátruházó vagy jogalapító okirat [Ptk. 5:168 § (2) bekezdés]. Ez a tagolás alapvetően az okirat felhasználási céljára nézve tartalmaz utalást, de emellett egyes okiratok esetében a befoglalás formáját is előírja a magánjogi kódex. Az alapító vagy létesítő okiratot közokirati vagy ügyvéd által ellenjegyzett magánokirati formában kell előállítani [Ptk. 3:95 § (2) bekezdés]. Pénzkövetelések esetén a végrehajtható okiratok jelentősége is megjelenik [Ptk. 6:50 § (2) bekezdés], illetve az értékpapírt is okiratként kezeli (Ptk. 6:53 § és 6:565 §), ez utóbbi lehet papíralapú vagy jogszabály által meghatározott más formájú okirat. Közhiteles nyilvántartásba tényt, adatot bejegyezni általában valamely okirat vagy bírósági, hatósági határozat alapján lehetséges [cégnyilvántartás esetén Ptk. 3:13. §, ingatlan-nyilvántartás esetén Ptk. 5:166 § (3) bekezdés]. E körben érvényesül az okirati elv, miszerint az ingatlan-nyilvántartásba jog és jogilag jelentős tény bejegyzésére, feljegyzésére és adatok átvezetésére jogszabályban meghatározott okirat, továbbá bírósági vagy hatósági határozat alapján kerülhet sor.

13 A magyar nyelv értelmező szótára (MTA NYTI szerk.), Akadémiai Kiadó Budapest (Első kiadás: 1959–1962), (URL3).

tekintetében is a fogalmak újragondolására készíti a jogtudományt ([URL2](#)). A büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (továbbiakban: Btk.) egyes fejezetei alkalmazásában egy okirat akár dolognak is minősülhet, ezért a bűncselekmények szabályozása körében dolgoz a vagyoni jogosultságot megtestesítő olyan okiratot is érteni kell, amely a benne tanúsított vagyoni érték vagy jogosultság feletti rendelkezést biztosítja [Btk. 383. § a)]. A Btk. 316/A. § (2) bekezdés alapján a 318. § és a 318/A. § alkalmazásában anyagi eszközön az egyes jogszabályban meghatározott eszközöket, jogi dokumentumokat és okiratokat kell érteni. „Pénzeszközök, egyéb vagyoni értékek és gazdasági erőforrások”: ingó vagy ingatlan eszközök mellett bármilyen – akár elektronikus, akár digitális – formában lévő olyan jogi dokumentumok vagy okiratok, amelyek az ezen eszközökre vonatkozó jogcímet vagy érdekeltséget bizonyítják (például bankhitel, átutalási megbízás, részvény, értékpapír stb.) (2580/2001/EK tanácsi rendelet 1. cikk 1.).¹⁴

Magyarországon az okiratok fordítása hiteles fordítási vagy szakfordítási formátumban készíthető el. Az OFFI fő tevékenysége a hiteles fordítások készítése, amely alapvetően – többségében és tipikusan, de nem kizárólag – okiratok lefordítását jelenti.¹⁵

1. számú táblázat

Az OFFI fordításhitelesítő gyakorlatában előforduló leggyakoribb irattípusok (2022. 01. 01. – 2023. 06. 30.)

13 leggyakrabban előforduló irattípus	Irat (db)
Anyakönyvi kivonat	42 275
Végzettséget, tanulmányi eredményt igazoló irat	32 485
Jogi dokumentum (például idézés, ítélet, jogsegély, keresetlevél, meghatalmazás stb.)	32 064
Személyhez kapcsolódó okirat/igazolvány/engedély	12 929
Igazolás	9235
Erköletesi bizonyítvány	7496
Számla	4448
Cégirat	3730
Egészségügyi igazolás	2701
Közigazgatási jogi/műszaki dokumentumok	2300
Egyéb jogi irat	2012
Közjegyzői záradék	1835
Gépjármű-iratok	1659
Összes iratszám	155 169

Forrás: A szerző saját készítése.

- 14 Egy-egy okirat értékkel is bírhat, akár dolognak, vagyoni értéknek, illetve gazdasági erőforrásnak minősül, így a nyelvi közvetítőnek az ezen végzett bármilyen transzformációs tevékenysége is az erőforrás szintjéhez hasonló mérvű beavatkozási értéket képviselhet, és az okozott kockázat szintje is ehhez mérhető.
- 15 Az OFFI gyakorlatában a hiteles fordítási megrendelések 76%-át képezik az okiratfordításra vonatkozó megrendelések (2019, 2020, 2021 évek hároméves átlagában).

Hiteles fordítást, fordításhitelesítést, valamint idegen nyelvű hiteles másolatot – ha a 24/1986. (VI. 26.) MT rendelet vagy más jogszabály eltérően nem rendelkezik – csak az OFFI készíthet. Cégek kivonat hiteles fordítására, valamint cégiratoknak az Európai Unió bármely hivatalos nyelvére történő hiteles fordítására az OFFI mellett szakfordító vagy szakfordító-lektor képesítéssel rendelkező magánszemély is jogosult lehet.¹⁶ Az állami fordítóiroda a hiteles fordítás jogszabályi definíciója hiányában megalkotta saját fogalomváltozatát (Németh, 2020.). A hiteles fordítás az eredeti okirat pontos, a kért célnyelvre lefordított, lektorált, egyedi azonosítóval ellátott (biztonsági címkével speciális papírra készült vagy e-hiteles) változatát jelenti, ahol az eredeti okirat (vagy annak hiteles másolata) és az elkészült, lefordított dokumentum egymástól elválaszthatatlan módon van összetűzve, így az a bizonyítás körében egyszerűen felhasználható. Hiteles fordítást tehát az arra feljogosított (jogi vagy természetes) személy készíthet, lehetőleg auditált terminológia és módszertan szerint, hibamentesen – tipikusan, de nem kizárólag okiratokról –, amelyeket erre feljogosított eljárással hitelesít.¹⁷

Hiteles fordítás köz- és magánokiratokról, valamint jogszabályi felhatalmazás alapján aláírás és pecsét nélkül is érvényes okiratnak minősülő iratokról készíthető (például papíralapú vagy akár elektronikus bizonyítványok, tanúsítványok, igazolványok stb.). A hiteles okmányfordítások jogi fordításnak minősülnek (Karcsay, 1986.). Készíthető továbbá hiteles fordítás okiratnak nem minősülő egyéb iratokról, dokumentumokról is, ha annak hiteles fordítása normába foglalt tilalomba nem ütközik. Magyar bíróság, hatóság vagy a Magyar Országos Közjegyzői Kamara jogszabállyal rendszeresített, közhiteles, elektronikus nyilvántartásából származó irat esetében – az e-hiteles megjelöléssel ellátott iratok kivételével – hiteles fordítás az irat hatóság, bíróság vagy a Magyar Országos Közjegyzői Kamara által a saját elektronikus nyilvántartásából kiadott és felülhitelesített példányáról készülhet. E-hiteles fordításra felvenni csak az olyan elektronikus úton vagy adathordozón beérkezett, elektronikusan hiteles fájlokat lehet, amelyek elektronikus aláírását az arra kijelölt informatikai

---

16 MT rendelet 6/A. §, de a Magyar Honvédség és a rendvédelmi szervek által alkalmazott szakfordítók és tolmácsok tekintetében a Kormány feladatkörében érintett tagja az MT rendeletben foglaltaktól eltérő szabályokat is megállapíthat [MT rendelet 7. § (2) bekezdés].

17 OFFI a hiteles fordításról saját definícióját az úgynevezett OFFI Fehér Könyvben (2017) fogalmazta meg, amely kritikái észrevételeket összegzett a hazai fordító- és tolmácsolás piac érdekvédelmi szervezeteinek a fordító- és tolmácsjegyzék tekintetében kialakított (végül meg nem valósult) kodifikációs tervzetére (URL5) vonatkozóan. A tervzet szakmailag megkérdőjelezi a lektorálás szükségességét a hiteles fordításon. Elismeri, hogy a hiteles fordítói piac esetleges liberalizációjával felmerülhetnek okirathamisítási problémák, de a kockázatok csökkentését az Internal Market Information System (IMI) használatával képzelni el, mivel az IMI lehetőséget teremt az eredeti okirattípusok feltöltésére, mintapéldányok archiválására és lekérésére (Lásd ugyanott. GYIK „A 2016/1191-es Rendeletnek következményeként a közokiratok szabadabb áramlása nem vethet fel nemzetbiztonsági kockázatokat?”)

munkatárs megvizsgálta és azt az elektronikus ügyintézés részletes szabályairól szóló jogszabály alapján érvényesnek találta.¹⁸ E szabályok is az érvényesség, valódiság, érintetlenség és hibamentesség garanciáit igyekeznek biztosítani az elektronikus okiratoknál. A forrásnyelvi e-iratról elkészült e-hiteles fordítás olyan gyűjtőfájlban van, amelyben szerepel az OFFI elektronikus bélyegzőjével ellátott lefordított dokumentum, valamint az eredeti irat is.¹⁹

Számos nemzetközi modell van, ahol a hiteles fordító egy regiszterbe bejegyzett személy, aki maga felel az elvégzett fordítás minőségéért, és aki a tevékenysége megkezdése előtt akár esküt is tesz (Németh, 2017). Az okiratfordítók Németországban az ezen tevékenység gyakorlásához szükséges kvalifikáció birtokában végezhetik munkájukat, és az általuk elkészített (hiteles) fordításaikat az adott államban előírt hitelesítési szöveggel és pecsétjükkel látják el, de az eltérő tartományi szabályozások különböző minőségi elvárást támasztanak, és nem egységes a szabályozás a szakmai elnevezéseket vagy az eskütételt illetően sem (Horváth, 2017).²⁰ Bár cégjogi dokumentumokról hiteles fordítást Magyarországon nemcsak az OFFI készíthet, mégis olyan egységes eljárásrend lefektetve (például jogszabályban), amely a piacon működő fordítók és nem állami tulajdonú fordítóirodák hiteles fordítási tevékenységét, például akár aggályosnak minősíthető vagy hamisított cégiratok jogi szaknyelvi fordítási kockázatainak kezelését mindenkire kötelezően szabályozná. Ha a gondolatoknak jelekkel, főként írásjegyek vagy írásjegyekké alakítható jelek útján történő megőrkítése hibás, akkor a gondolatokat tartalmazó irat is aggályos lehet. Az általános jogszabályi kötelezés hiányában problematikus lehet, hogy a fordítók, a fordítóirodák, illetve azok szakmai szövetségei ebben a kérdésben önszabályozó aktust nem alkotnak, és az okiratfordításra vagy akár az aggályos vagy hamis iratok kezelésére nézve nyilvánosan elérhető szakmai ajánlást nem fogalmaztak meg.²¹ A fordító

---

18 451/2016. (XII. 19.) Korm. rendelet az elektronikus ügyintézés részletszabályairól 12–16. §.

19 A gyűjtőfájl is elektronikusan hitelesített. Az elektronikus hitelesítés tanúsítja, hogy a hiteles fordítást az OFFI Zrt. készítette, és a dokumentum tartalma a hitelesítés óta nem változott. Az elkészült fordítás az ügyvezetett e-akta megnyitására képes aláírásellenőrző-programmal tekinthető meg, hasonlóan más elektronikus iratokhoz.

20 (URL6) Gesetz über die allgemeine Beeidigung von gerichtlichen Dolmetschern (Gerichtsdolmetschergesetz – GdolgM/Törvény a bírósági tolmácsok általános eskütételéről (bírósági tolmácsokról szóló törvény).

21 A Proford – Professzionális Fordítássláigszolgáltatók Egyesülete – Etikai Kódexe nem tartalmaz erre nézve önkéntes vállalást (URL7), a Magyar Fordítók és Tolmácsok Egyesülete (továbbiakban: MFTE) Etikai Kódexe (kelt: Budapest, 2015. március 6.) kitér a jogszabály szerinti munkavégzésre (URL8) és arra is, hogy az „MFTE-tag nem vállalja el, illetve megtagadja az olyan megbízást, amely alapos gyanúja, illetve józan megítélése szerint jogsértő, vagy jogsértést elősegítő lehet...”. A SZOFT Egyesület tagjai az Alapszabály (kelt: 2021. február 19-én) 2.1 pontjában vállalják, hogy „tevékenységük során az Egyesület által kialakítandó szigorú minőségi és szakmai etikai normákat betartják.” A fordítóknak szakmai kamarája nincsen, a szakfordítók feletti ágazati irányítást az Igazságügyi Minisztérium gyakorolja.

felelőssége ugyanis nemcsak abban áll, hogy a lehető legtisztábban őrizze meg a forrásnyelvi szöveg értelmét azért, hogy az a célnyelvi szövegben maradéktalanul és a lehető legkisebb ráfordítással jelenjen meg (Hettinger, 2021).

A Btk. szabályozza ugyan az okirattal visszaélés vagy az okirat-hamisítás tényállását, de az utólagos súlyos jogkövetkezményeket tartalmaz, és nem preventíve segíti a fordítókat (például Btk. 276. §). A hiteles fordításokat készítő – tipikusan jogi szaknyelvi – fordítók jogi és morális felelőssége tehát nagy, és okiratfordítóként mindent meg kell tenniük az okiratokkal való visszaélesek elkerülése érdekében. Megvalósíthatja az okirattal való visszaélést az abban való fordítói közreműködés is. Közokirat-hamisításnak minősül, amikor azt követően, hogy a közokiratot a hivatalos szerv hivatalos eljárása során kiállították, olyan változtatást eszközölnek rajta, amellyel már a közokirat nem felel meg ezeknek a feltételeknek. Ilyen magatartás lehet például az adat átírása, törlése, fénykép kicserélése. Ha az így módosított (hamisított) okiratot kéri lefordítani, az a fordítási eljárásban aggályosnak minősülhet abban az esetben, ha a módosítások bárki által könnyen felismerhető „minőségben” készültek el. A lektor álláspontja szerint a valódi iratokról sem könnyű olyan fordítást alkotni, amely maradéktalanul elnyeri a felhasználó és az ügyében eljáró célnyelvi bíróság vagy hatóság tetszését (Horváth, 2019). Ugyanakkor a fordítók és lektorok végzettségüket tekintve nem okiratszakértők. Vajon elvárható-e tőlük az okiratszakértői készségek megléte? Ha pedig a fordító felismeri a rossz minőségű hamisítványt, jogosult-e lefordítani vagy a fordítást megtagadni, erre vonatkozó kifejezett jogszabályi kötelezés hiányában?

A fordítási megrendelések többsége olyan hibátlan, eredeti okiratok lefordítására irányul, amelynek teljesítése semmilyen jogszabályi kötelezettségbe nem ütközik. A megrendelések során átadott okiratok töredéke mégis aggályos okirat, amelynek lefordítása lehetővé teheti jogsértés megvalósítását és veszélyeztetheti a tisztességes eljárást. E körben meg kell tudni állapítani, hogy a bizonyítékokat olyan módon terjesztették-e elő, amely biztosítja a tisztességes tárgyalást.²² A fordítási munkafolyamat során is érdemes azon elvet érvényre juttatni, amely azt támogatja, hogy minél kisebb mértékben kerüljön sor aggályos okirat lefordítására, majd ennek bizonyítékként történő benyújtására.²³ Az aggályos okiratok szakfordító általi kezelésére vonatkozó jogi szabályozás hiányos, miközben a legnagyobb magyar fordítóirodánál egyre gyakrabban kell visszautasítani olyan aggályosnak minősített okira vonatkozó megrendelés

---

22 European Court of Human Rights: Kézikönyv a 6. cikkről, a tisztességes eljáráshoz való jog (polgári jogi ág), Európa Tanács/Emberi Jogok Európai Bírósága, 2013 ([URL9](#)).

23 Vö. Az OFFI Zrt. részére a hiteles fordítási megrendelések során átadott aggályos iratok kezelésének rendjéről szóló vezérigazgatói utasítás (2021).

felvételét, amelyről még nem bizonyosodott be kétséget kizáróan, hogy az hamis. Az elmúlt évben az OFFI a következő iratokra és nyelvirányokra vonatkozóan utasította vissza az okirat lefordítását vagy az okiratfordítás hitelesítését, az irat nagy valószínűséggel aggályos volta miatt.

2. számú táblázat

*Az OFFI által aggályosnak minősített iratok típusai (2022)*²⁴

Irat típusa (ABC rendben)	Forráshely
Adásvételi szerződés	francia
Bizonyítvány	román, arab, farsi, angol
Cégkivonat	japán
Hajórajstromból való törlés iránti kérelem	olasz, lengyel
Házassági anyakönyvi kivonat	ukrán
Hallgatói jogviszony igazolása	román
Iskolalátogatási igazolás	német, angol
Képzést igazoló irat	román
Leckekönyv	orosz
Megbízási szerződés	német
Meghatalmazás	francia, ukrán
Oklevél	ukrán, francia
Születési anyakönyvi kivonat	ukrán, orosz
Számla	szlovák, olasz
Szakt munkás bizonyítvány	ukrán
Vezetői engedély	dari, angol, arab

Forrás: A szerző saját készítése.

A hamis magánokirat felhasználása gyakran járulékos cselekménye egy vagyon elleni bűncselekménynek, annak eszköz-, elő-, vagy a leplezését szolgáló utó-cselekményeként követik el.²⁵ A végzettséget és tanulmányokat tanúsító okiratok az OFFI gyakorlatában is a második legnagyobb lefordítandó iratcsoportot képezik, és örömdetes, hogy jogszabálymódosítással beiktatásra kerültek a Btk.-ba az okiratokkal való visszaélés azon formáit, amelyek a hiteles fordítási tevékenységben érintettek lehetnek.²⁶

Az okiratok hitelességének és hitelesítésének kérdésköre a technológiai innováció következtében összefügghet az alaktság kérdésével. A közjegyzőség

24 Az OFFI-ban 2022. 01. – 10. hó közötti időszakban mintegy hetven esetben minősítette a projektmedzser vagy a lektor aggályosnak a fordításra beküldött iratot, amelyek esetenként akár 8–16 iratnak egyetlen megrendelésomagban történő lefordítását is jelentették. Így többszáz aggályos irat hitelesítési vizsgálata vált szükségessé az adott időszakban.

25 36. BK vélemény a hamis magánokirat felhasználásának folytatólagos elkövetéséről.

26 2019. évi CXI. törvény egyes törvényeknek az egészségügyi szolgáltatások fejlesztésével, valamint a bizonytalan minőségű, tisztázatlan háttérű egészségügyi szolgáltatók tevékenységének visszaszorításával összefüggő módosításáról.

szerint a hitelesség nem valósulhat meg anélkül, hogy az ügyfél megjelenne az okirat befogadására jogosult tanú előtt. Ez az a lényeges központi elem, amelyre tekintettel meg kell találni a hitelesség mint alaki követelmény jövőbeni technológiákhoz viszonyítható lehetőségeit (Rouzet, 2002). A fordításhitelesítés speciális ehhez képest, mert a lefordítandó eredeti irat nem a fordításhitelesítő személy előtt készül el. Ha a fordításhitelesítő nem az eredeti okirat készítője, úgy az eredeti (külföldi) okiratról készíthető hiteles másolatkészítési jogot külön jogalkotással kell biztosítani számára. Bár Angliában a bíróság előtti szóbeli vallomás még alapvető fontosságú, de erős hajlandóság mutatkozna az írásbeliség kedvezőbb megítélésére a bizonyítás körében (Rouzet, 2002). Az innováció a fordítások esetében is kihat a távollévők közötti (virtuális, elektronikus) megoldásokra, miközben a hitelesítők felelőssége egyre nő, figyelembe véve a kiberbiztonsági elvárásokat is. Új kihívásként jelentkezett a magánjogi szabályozásoknál a hiteles elektronikus iratok kapcsán az, hogy az írást is függetlenítsék annak hordozójától, miközben az elektronizáció révén az okiratok anyagtalanná váltak (Rouzet, 2002). Az elektronizáció felvetheti a hiteles okiratok banálissá válását, vagy akár a közjegyzői és egyéb hitelesítők pozíciói közötti távolság szűkülését is – egyértelműen féltve a hitelességhez fűződő ellenkező bizonyításig tartó valódisági vélelmet (Rouzet, 2002). Az e-közigazgatás támogatására 2017-ben az állami fordítóiroda bevezette papírmentes digitális termékét, az elektronikusan hiteles fordítást (URL 10), és 2018 óta a cégek jogszabályban meghatározott körének közigazgatási ügyeit is elektronikusan kell intézni. Magánszemélyek is választhatják az elektronikus utat.²⁷

A hitelesség közhatalmi funkció, akkor is, ha fordításhitelesítésről beszélünk.²⁸ A fordításhitelesítéssel az okirat bizonyítóereje nem csökken, és az irat megtartja eredeti bizonyító erejét (például közokirat vagy teljes bizonyító erejű magánirat). A hiteles fordítás, a fordítás hitelesítése és a hiteles másolat készítése – hasonlóan a közjegyzői hitelesítéshez – közhiteles szolgáltatás, amelyet az állam által kijelölt közfeladatellátó intézmény végez.²⁹

---

27 2015. évi CCXXII. törvény az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól 8. § (1)-(2) bekezdés, ugyanakkor nincs helye elektronikus ügyintézésnek azon eljárási cselekmények esetében, ahol jogszabály az ügyfél személyes megjelenését vagy meghatározott okiratok másként nem pótolható benyújtását kötelezővé teszi.

28 354/B/1995 AB határozat.

29 A 354/B/1995. AB határozat szerint az állam által létrehozott gazdasági társaság közfeladatot lát el, amelynek során közhiteles teljes bizonyító erejű közokiratot bocsát ki. A 108/B/1992. AB határozatban kifejtettekhez hasonlóan (ABH, 1994, 525.) arról van szó, hogy az OFFI olyan szolgáltatást végez, amelynek lényege a közhitelesség.

Aggályos okiratok fordításának jogi szaknyelvi és hitelesítési kérdései

A hiteles fordítások alapjául szolgáló dokumentumok eredetiségének nyelvi közvetítői vizsgálata elsődlegesen a tartalom transzformációjából eredő kockázatok kezelésére irányulhat. A hiteles fordítás készítője tehát közfeladatot lát el, ezért törekednie kell arra, hogy az általa aggályosként azonosított irat hiteles fordításának elkerülésével (azaz a megrendelés visszautasításával) további jogsértésben való saját közreműködését kizárja. Emellett – jogszabályba foglalt tilalom hiányában is – morális kötelessége, hogy ezek az iratok lehetőség szerint ne kerülhessenek be a célnyelven folyó bizonyítási eljárásba valódiéként és ne akadályozzák az ítéleti bizonyosságot.³⁰ A nemzetközi magánjogi gyakorlat és szabályozás egyenrangúként tekinti a magyar jogban hiteles fordításként meghatározott fordítást és a megkereső állam joga által bírósági eljárás céljára alkalmasnak tekintett fordítást.³¹ A fordításhitelesítésre nincsen jogszabályban rögzített egységes eljárásrend, miközben egyre gyakoribbak a hibásnak tűnő iratok: például kockázatot hordozna elkészíteni a hiteles fordítást az olyan végzettséget tanúsító okiratról, amelyről hiányzik az oktatási-képzési tevékenységet felügyelő főhatóság (minisztérium) megnevezése, miközben az kelléke kellene, hogy legyen. Hasonló a helyzet akkor, ha a forrásnyelvi okirat szövege tele van nyelvi és nyelvtani hibákkal; hiányoznak róla a szokásos és szükséges alaki kellékek; nem stimmel a dátum vagy az adott korban szokásos terminushasználat; a dátum és az okirat tartalma eltérő, de hasonló kultúrájú adatokat egyidejűleg tartalmaz (például amerikai angol–brit angol, vagy orosz–ukrán relációban); esetleg, ha a dokumentumban javítások vagy nem hitelesített, könnyen észlelhető utólagos szövegbetoldások vannak stb. Jelenleg nincsen jogszabályi előírás arra nézve, hogy ilyen szaknyelvi hibák felfedését követően az irat lefordításának elutasítása vagy inkább az irat fordításában a látható hibák feltüntetésére utaló lektori megjegyzés befoglalása³² a kívánt korrekciók vagy megelőző eszköz ahhoz, hogy végül az aggályos

30 A Kúrián 2014. évben Joggyakorlat-Elemző Csoport vizsgálta a szakértői bizonyítás problematikáját, ezen belül a szakvélemény bírósági eljárásban, bizonyítási eszközként történő alkalmazásával összefüggő jogalkalmazási kérdéseket. A korabeli elemzés elvezetett a kategorikus és valószínűségi vélemények felhasználása lehetőségeinek vizsgálatával ahhoz az újabb kérdéshez is, hogy a bizonyosság milyen szintje szükséges a bírósági eljárásban az ügy érdemét eldöntő ítélet hozatalához. A Pp. 61. § (2) bekezdés a kirendelt tolmács és fordító szerepét a szakértőhöz hasonlítja. Eme analógia mentén a bizonyítási eljárásba kerülő hiteles fordítás (írásbeli nyelvi közvetítés) mint okirati bizonyíték tekintetében is irányadóak lehetnek a kirendelt szakértői szakvélemény kapcsán és általában az ítéleti bizonyossággal összefüggő, a Kúria által vizsgált problematikák.

31 2017. évi XXVIII. törvény a nemzetközi magánjogról 75. § (2) bekezdés.

32 102/1963 (IK 6.) IM utasítás 13. § (2) bekezdés és 14. §.

iratot bizonyítékként ne lehessen felhasználni, és a magánokiratok bizonyító erejébe vetett bizalom ne sérüljön.

Az OFFI közfeladatellátó hiteles helyként működik. Az igazságügybe vetett közbizalom (vö. IM 2014-18) megóvása érdekében fontosnak tartja az okiratforgalom biztonságára való odafigyelést, ennek keretében belső szabályzataiban foglalt saját eljárási rendet alakított ki az aggályos okiratok hiteles fordítási munkafolyamatban történő kezelésére (lásd OFFI aggályos iratok kezelésének rendjéről szóló vezérigazgatói utasítás). Az önszabályozás célja, hogy mindazon hivatalos eljárásokban, amelyekben valamely iratnak az OFFI általi hiteles fordítása szükséges, lehetőség szerint minél kisebb mértékben kerüljön sor – elsősorban szakmai: fordítási projektmenedzseri és nyelvi kontroll igénybevételevel – hamisított, vagy bármilyen okból nem valódinak tűnő, nem eredeti, illetve a valódi eredetivel nem megegyező joghatású okiratok átvételére. Ezen okiratok körét az OFFI saját terminussal aggályos iratként határozza meg,³³ melyek tehát a bírósági eljárás céljából fordításra nem alkalmasak. Cél, hogy a nyelvi hitelesítő maximális gondossággal tartózkodjon a Btk.-ban foglalt, a közbizalom elleni (okirattal összefüggő) potenciális bűncselekményekben való – akár közvetett vagy közvetlen – közreműködéstől. Ez a szemlélet minden nyelvi közvetítőre, aki okirat fordítására vagy hitelesítésére jogosult (például konzulátus, közjegyző) igaz kell legyen, ugyanakkor mivel a szakfordítók nem tömörülnek kamarába, és az önkéntes szakmai egyesületeknek sem minden fordító a tagja, ezért nehéz egységes gyakorlatot kialakítaniuk, ha a jogalkotó erre nem kötelezi őket. Ebben az esetben az elvárt szakmai gondosságon alapuló közreműködői felelősség az általános magánjogi elvekből (elvárt magatartás elve, károkozás tilalma stb.) és a fordítói etikai normákból vezethető le.

A fordításszolgáltatás a polgári törvénykönyv alapján vállalkozási szerződésnek minősül, melyre a magánjogi kódex egészére, a kötelekre általában és az egyes szerződésekre vonatkozó közös etikai elvek irányadóak (jóhiszeműség, tisztesség, együttműködési kötelezettség, joggal való visszaélés tilalma).³⁴ Vállalkozási szerződés alapján a tevékenység végzésének feltételeit a vállalkozó úgy köteles megszervezni, hogy biztosítja a tevékenység biztonságos, szakszerű, gazdaságos és határidőre történő befejezését.³⁵ Eseti jelleggel előfordul, hogy egyes megrendelők kérdéses minőségű okirat fordítását igyekeznek megrendelni a fordításhitelesítőtől. E kockázat kezelése céljából az OFFI belső szabályzatai igyekeznek iránymutatást adni a megrendelés felvételekor, illetve a megrendelés

---

33 24/2021 OFFI vezérigazgatói utasítás, Preambulum.

34 2013. évi V. tv. 6:238 §.

35 Ptk. 6:239 §.

felvétele utáni aggályos iratok kezelésének rendjéről, amely a munkafolyamat félbeszakításával vagy a fordítási megrendelés visszautasításával is járhat.³⁶ Az OFFI szabályzatai (például fordítási és hitelesítési szabályzat, etikai kódex, általános szerződési feltételek) a saját belső fordítási, lektorálási és hitelesítési munkafolyamataira irányadóak és kötelezőek.³⁷

A kilencvenes évekig hatályban volt a 102/1963 (IK 6.) IM utasítás (az Országos Fordító és Fordításhitelesítő Iroda ügyviteléről), amely kimondta: „*Olyan okiratról (iratról), amelynek hitelesítését jogszabály tiltja, az OFFI hiteles fordítást nem készíthet, és a más által készített fordítást nem hitelesítheti.*”³⁸ Arról is rendelkezett, hogy amennyiben a hitelesítés céljából átadott fordításban olyan hibák vagy hibás részek vannak, amelyek a lektorálás során kijavíthatók, azokat az OFFI köteles helyesbíteni.³⁹ Ha a fordítandó szöveg olvashatatlan, zavaros, érthetetlen, akkor a kétséget hagyó részeknél a fordítónak ezt a körülményt a fordításban zárójelben fel kellett tüntetnie úgy, hogy abból a szövegrész kétséges jellege világosan kitűnjék. (Érdekesség, hogy a kétséges tartalmú szövegrészt a fordítandó szövegben piros tintával meg kellett jelölni.⁴⁰) A rendszerváltozást követően fellendült a kereskedelem és a gazdaság, és ekkor már problémaként merült fel, hogy az okiratok nemzetközi forgalmának megnövekedése, az egyes közokiratok (például útlevél, anyakönyvi kivonat) bármifajta felülhitelesítés nélküli elismerése fokozza ezek hamisítási esélyeit (Szappanos, 1999). Azóta, hogy az OFFI gazdasági társasággá alakult, már nincsen hatályban a társaság ügyvitelére vagy a hamis okiratok fordítási kérdéseire vonatkozó jogszabály.⁴¹

A Btk.-ban és a szolgáltatások teljesítésére irányuló magánjogi, illetve perjogi kódexben található általános keretnormák betartása érdekében mégis szükséges ezzel a kérdéssel foglalkozni. A Btk. többek között kimondja, hogy aki a felsőoktatásban megszerzhető szakképzettséget igazoló oklevéllel vagy iskolarendszeren kívüli képzésben, illetve iskolai rendszerű szakképzésben megszerzhető szakképesítést igazoló bizonyítvánnyal összetéveszthető okiratot állít ki, vagy

36 Akkor is ez történik, ha az OFFI – ellentétben más, a 24/1986. MT rendelet 6/A. § alapján hiteles fordítást végző szakfordító vagy szakfordító-lektor képesítéssel rendelkező szolgáltatókkal – a közfeladatot ellátási kötelezettséggel végzi, és az bármely iratra kiterjed (Németh, 2020).

37 Akkor is, ha a hitelesség, illetve a hitelesítés kötelező kellékeinek jogszabályi meghatározása a fordítás esetében – ellentétben például egy hasonló funkciójú közjegyzői másolattal, amelynek célja az eredetivel azonos felhasználhatóság – hiányzik, amely jogbizonytalanságot eredményezhet (Belcsák, 2019).

38 102/1963 (IK 6.) IM utasítás 12. §. Hatályon kívül helyezte: 4/1998. (IK 6.) IM utasítás 1. Hatálytalan: 1998. VI. 30-tól.

39 102/1963 (IK 6.) IM utasítás 13. § (2) bekezdés.

40 102/1963 (IK 6.) IM utasítás 14. §.

41 Kántor kiemeli, hogy a 102/1963 (IK 6.) IM utasítás a hatvanas éveket követő következő szabályozási cikluson is átívelően, egészen 1998. június 30-ig hatályban maradt (Kántor, 2019). Az OFFI előbb állami vállalatként, majd részvénytársaságként működött.

a felsőoktatásról szóló törvényben meghatározott vagy azzal összetéveszhető szakképzettséget igazoló oklevelet, tudományos fokozatot, címet vagy rövidített jogosulatlanul adományoz, szabadságvesztéssel büntetendő (Btk. 346. §). Vagy aki költségvetésből származó pénzeszközökkel kapcsolatban előírt elszámolási, számadási, vagy az előírt tájékoztatási kötelezettsége során valótlan tartalmú nyilatkozatot tesz, vagy valótlan tartalmú, hamis vagy hamisított okiratot használ fel szabadságvesztéssel büntetendő [Btk. 396. § (7) bekezdés] stb. A hamis tanúzásra vonatkozó rendelkezések is alkalmazandók arra, aki mint tolmács vagy fordító hamisan fordít, illetve büntető- vagy polgári ügyben hamis okiratot vagy hamis tárgyi bizonyítási eszközt szolgáltat (Btk. 276. §).

A fordítást elkészítő vállalkozó általában a megrendelő utasítása szerint köteles eljárni, de az utasítás nem irányulhat a tevékenység megszervezésére, és nem teheti a teljesítést terhesebbé.⁴² Az irat hiteles fordításra történő átvétele előtt vagy annak során a vállalkozó nevében eljáró fordítási projektmenedzser nehezen tudja elkerülni, hogy ellenőrizze – a belső iránymutatások és legjobb tudása szerint – a részére a megrendelő által átadni kívánt irat forrásnyelvi tartalmának valódiságát, eredetiségét. A forrásnyelvi okirat vizsgálatának lehetséges szempontjait az OFFI Hitelesítési Szabályzata (továbbiakban: OFFI HSZ) tartalmazza. A nyilvánvalóan jogszabályba ütköző tartalmú szövegről hiteles fordítás nem készíthető (OFFI HSZ 2.1). A kétséges tartalmú – így akár jogszabályellenességre utaló – szöveg általában az oda nem illő terminushasználatról, vagy a forrásnyelvre nem jellemző nyelvtani vagy kulturális megoldásokról ismerhető fel. (De például az anyakönyvi adatok megállapítása nem fordítói feladat, viszont az anyakönyvi iratok fordítása speciális tevékenység, mivel azok olyan adatokat közölnek, amelyek tartalmától elválaszthatatlan azok írásmódja (Csörgő, 2019). Ezt nem szabad összekeverni az aggályos vagy hamis iratban talált hibás terminushasználattal, és a lektor szerint a helységnevek fordításának részletes leszabályozása is szükségtelen (Csörgő, 2019). A vállalkozó ráadásul köteles megtagadni az utasítás teljesítését, ha annak végrehajtása jogszabály vagy hatósági határozat megsértéséhez vezetne, vagy veszélyeztetné mások személyét vagy vagyonát.⁴³ Emellett a felek kötelesek a szerződés megkötéséig, fennállása alatt és megszüntetése során együttműködni, és tájékoztatni egymást a szerződést érintő lényeges körülményekről.⁴⁴ Meg kell tagadni a hiteles fordítás elkészítését, ha az irat valódisága tekintetében olyan alapos kétely merül fel, amely megalapozhatja az irat aggályossá minősítését (OFFI HSZ 2.4).

---

42 Ptk. 6:240 § (1) bekezdés.

43 Ptk. 6:240 § (2) bekezdés.

44 Ptk. 6:62 §.

A nem megfelelő forrásnyelvi terminus lefordítása – átvétele a célnyelvi hivatalos eljárásba – nem kívánatos, mivel a jogellenes tartalom közvetítése veszélyeztetheti a hibátlan döntés meghozatalát. Okiratról készült fordításról sem készíthető hiteles fordítás az OFFI gyakorlatában. (Kivétel lehet ez alól a ritka nyelven kiállított okirattal összezsolt, úgynevezett közvetítő nyelven elkészített hivatalos fordítás).⁴⁵

A fordítási munkafolyamatban figyelmet érdemel, hogy vajon a fordítandó forrásnyelvi irat külalakja megfelel-e az eredeti okirattól elvárt feltételeknek (például milyen a bizonyítványhoz használt papír minősége; a szükséges biztonsági elemek megvannak-e a tanúsítványban; a kibocsátó intézmény bélyegzőlenyomata és aláírásai egyeznek-e az oklevélen; az irat szövegében vannak-e nem igazolt javítások; esetleg előfordulnak-e a nyelvi közvetítésből eredő kétséges tartalmú szövegre utaló jelek, például forrásnyelvi helyesírási hibák stb.). Mindemellett nemcsak fordításra, hanem akár hitelesítésre alkalmatlannak kell tekinteni az olyan fordítást, amelyet nem a fordításhitelesítő hely készített, és amely hiányos, nem felel meg a célnyelvi nyelvtani és nyelvhelyességi szabályoknak, a szövegműfaj terminológiai sajátosságainak, ha a rövidítések rendre nincsenek feloldva, illetve, ha a fordítás tartalma nem felel meg a forrásnyelvi irat tartalmának. Az ilyen fordítás lektorálás utáni hitelesítése is veszélyeztetné az eljárás kimenetelét.

A terminológiai szemléletű nyelvi közvetítő munka és az okiratok általános ismerete elengedhetetlen a hiteles fordítások kezeléséhez. A hitelesítés azt is jelenti, hogy további speciális nyelvészakmai felülvizsgálat is társul az okiratban (például anyakönyvi kivonat) található személy- és helységnevek, illetve a személyállapot (például anyakönyvi eljáráshoz szükséges) okirat, ezen felül többek között az okiratban található dátum, összeg, táblázat fordításakor.⁴⁶ A közreműködők részére rendszeres időközönként megtartott okiratismereti és fordítási-lektorálási, szaknyelvi képzések célszerűek és szükségesek (URL11).

---

45 Közvetítő nyelvnek minősülhet az angol, ha nem áll rendelkezésre pastu nyelvről magyarra fordító munkatárs, ezért a fordítás két lépésben valósul meg: először pasturól angolra, majd angolról magyarra fordítják le az okiratot.

46 OFFI Fordítási Szabályzata (2021) tartalmazza az okiratfordítás és a személynevek fordításának általános szabályait; a magyar házassági nevek, a helységnevek fordításának, illetve jelölésének és a személyállapot (például anyakönyvi) eljáráshoz szükséges okiratok fordításának szabályait; a dátumok, összegek, szervezetek nevének, táblázatoknak, Apostille-nak a lefordításakor alkalmazandó megoldásokat; ezen kívül a kivonatok vagy az üres rovatok és hibák vagy iratbeli tévedések kezelésének előírásait (például indokolt esetben a célnyelven a hibás szó/szöveg után zárójelben figyelemfelhívó utalás, vagy az irat tartalmából kitűnő valószínű vagy helyes jelentés szerepeltethető az OFFI-ra és a helyesbítés megjegyzés jellegére való egyértelmű utalással (magyar nyelvre: „így az eredetiben – OFFI Zrt.”, idegen nyelvre: „sic orig. – OFFI Zrt.”, illetve: „az alperes anya – helyesen: apa, az OFFI Zrt. megjegyzése”).

Aggályos okiratok fordításának teljesítési kockázatai a vállalkozói szerződésben

A Btk. nevesíti a hamis iratokkal összefüggő tényállásokat, de a hamis okirat létrejöttének előkészítő fázisára nem tér ki. (Az előkészítés, a felbujtás vagy akár a bűncselekmény kísérlete a büntetőjogi tényállások körében külön értékelendő.) Az OFFI szabályozása tiltja az aggályosnak minősített irat lefordítását, így arról sem hiteles, sem egyéb fordítás nem készíthető.

Egy irat aggályos volta akár a megrendelés felvétele közben, akár azt követően is nyilvánvalóvá válhat a fordításban közreműködők (projektmenedzser, fordító, lektor, szerkesztő, korrektor) számára. Ha a hiteles fordításra átadott irat valóságával kapcsolatban a megrendeléskor annak formai megjelenése vagy nyelvi tartalma miatt a fordítási projektmenedzserben egyértelmű kételey merül fel, megtagadhatja a megrendelés felvételét. Mivel az ügyfélszolgálaton a megrendelést felvevő projektmenedzser egy napi többszáz ügyfelet kiszolgáló és évente akár százezer okiratfordítást elvégző fordítóirodában nem ugyanaz a személy, mint aki a fordítást elkészíti, szükség esetén már a rendelésfelvételi folyamat során egy rövid belső vizsgálat keretében egyeztetnie érdemes a fordítóval vagy a lektorral is. Az eljáró közreműködők a szakmai vélemények alapján döntést hoznak, és amennyiben ők is aggályosnak minősítik az iratot, a projektmenedzser az átvételt és a megrendelés felvételét megtagadja. A megtagadással összefüggő további teendőket a fordítóiroda ügyfelei számára is nyilvánossá tett általános megrendelési vagy üzleti feltételek tartalmazhatják (például utalás arra, hogy a fordítóiroda a fordításra vonatkozó megrendelést csak akkor teljesíti, ha előbb a megrendelő az aggályos irat hitelességét egy hitelesítésre jogosult másik szervvel felülhitelesített (külföldi irat esetén az illetékes külképviselet, magyar vagy külföldi iskolai bizonyítvány esetén a kiállító iskola stb.), majd a felülhitelesítéssel ellátott olyan eredeti okiratot nyújt be a fordításra, amely kellő többletinformációt nyújthat a megrendelésfelvétel pozitív elbírálásához (OFFI ÁSZF II/1.; [URL12](#)).

Ha az irat a lefolytatott belső vizsgálat szerint mégsem aggályos, azonnal meg kell kezdeni a fordítási folyamatot. Ezzel megkezdődik a megrendelői igények magánjogi teljesítése a vállalkozó által adott ajánlat megrendelői elfogadása és a fordítandó irat átadás-átvétele alapján. Amennyiben a megrendelés sürgető határideje miatt (például egy napos fordítási megrendelés) az aggályos irat vizsgálatával kapcsolatos egyeztetésre nincs lehetőség, a megrendelést az illetékes projektmenedzser kizárólag hosszabb határidejű megrendésként veheti fel annak érdekében, hogy mégis kellő idő álljon rendelkezésre az irat vizsgálatára. Ilyenkor a – rosszhiszemű? – megrendelő célja éppen az, hogy a gyors

határidő miatt ne legyen a fordításszolgáltatónak módja az okirat alapos szakmai áttekintésére. Előfordulhat, hogy a hiteles fordítást egy nem hiteles fénymásolat alapján kérik előkészíteni, és az irattal kapcsolatban emiatt is aggály merül fel. Ilyenkor a másolat mögött fekvő eredeti iratot is érdemes bekérni az aggályosság kérdésében meghozandó döntéshez. Akár további szakértői vizsgálatra is sor kerülhet (például igazságügyi okmányszakértő), ha a megrendelő egy aggályosnak minősített okirat esetén ragaszkodik a hiteles fordításhoz. A beérkezett szakvélemény alapján haladéktalanul dönteni kell az irat további kezeléséről, attól függően, hogy közérdeket súlyosan vagy csekély mértékben sértő aggályos iratról van-e szó (vö. bagatell bűncselekmények problematikája).

Az OFFI a hiteles fordítási közfadatait ellátási kötelezettséggel végzi (Németh, 2017). Ezért felmerül a Ptk. 6:71 § alapján, hogy mennyiben kötelezhető az állami feladatellátó hiteles fordítás készítésére egy aggályosnak minősített iratról, ha nincsen helyettesítő szolgáltatója? A Ptk. szerint, ha az ajánlattételi felhívás (esetünkben a fordítási ajánlatkérés) nem tartalmazza az ajánlattételhez szükséges adatot vagy okiratot (a nem aggályos eredeti vagy hiteles másolati iratot), a kötelezett a felhívás hatályossá válásától számított tizenöt napon belül köteles kérni annak pótlását.⁴⁷ Ebben az esetben az ajánlattételi határidő a hiányok pótlásától kezdődik. A szerződés megkötése akkor tagadható meg, ha a kötelezett – esetünkben a fordításhitelesítő – bizonyítja, hogy a szerződés teljesítésére nem lenne képes, vagy a szerződéstől való elállásnak vagy felmondásnak lenne helye. Hiszen itt alapvetően jogellenes célra irányulna a megbízás. Ezért amennyiben az irat valóságával kapcsolatos kétely a megrendelés felvétele utáni munkafolyamatok során merülne fel, akkor az aktuális munkafolyamatot végző személy a munkafolyamatot azonnal félbeszakítja (előkészítendő akár a szerződéstől való elállást). Ilyenkor a megrendelés felvételre került, mert a fordítási projektmenedzser figyelme esetleg átsiklott az okirat aggályos voltán az ajánlatkéréskor. A szerződéstől itt már csak utólag lehet elállni.⁴⁸ A megrendelő ügyfelet tájékoztatni kell arról, hogy az aggályos iratot felülhitelesítésre el kell vinnie a kiállító szervhez, és csak ennek megerősítése után lehet újra leadni az okiratfordításra vonatkozó ismételt megrendelést.

Az aggályos irattal kapcsolatos ügyfélkommunikáció módja és iránya meghatározó, hiszen amennyiben esetleg tudatosan hamisított okiratok kezeléséről van szó, az további kockázatokat hordozhat. Ha a megrendelő a vállalkozó felhívására felülhitelesítésre visszafárad az okiratot kiállító szervhez, majd attól kézhez veszi a felülhitelesített – tehát eredetiségében megerősített – okiratot,

---

47 Ptk. 6:71 § (3) bekezdés.

48 Ptk. 6:71 § (4) bekezdés.

ezzel újraindíthatóvá válik a fordítási folyamat. Amennyiben erre nem kerül sor, sem a fordítás, sem a hitelesítés nem jön létre.⁴⁹

A fordítóiroda mint vállalkozó eltérő írásbeli megállapodás hiányában általános szerződési vagy üzleti feltételek (továbbiakban: ÁSZF) alkalmazásával is vállalhatja ügyfelei mint megrendelők részére az okiratfordítási szolgáltatások teljesítését (URL12). A szerződés a felek eltérő megállapodása hiányában akkor jön létre, ha a megrendelő a megrendelőlapot (formanyomtatvány) aláírásával ellátva visszajuttatja a fordításszolgáltató részére, és a forrásnyelvi szöveget is rendelkezésre bocsátja, miközben elfogadja az ÁSZF feltételeit.⁵⁰ A forrásnyelvi szöveg rendelkezésre bocsátásával összefüggő valamennyi kockázat – így különösen az iratok késedelmes vagy hiányos átadásának, a forrásnyelvi szöveg teljes vagy részleges olvashatatlanságának, illetőleg a fordítást lehetetlenné tevő vagy azt akadályozó bármely hiányosságának vagy hibájának valamennyi következménye – kizárólag a megrendelőt terheli (OFFI ÁSZF II. pont). Az ÁSZF elfogadásával a megrendelő tudomásul veszi, hogy a hitelesítés annak a közhitelű tanúsítása, hogy a kész fordítás célnyelvi szövege az alapul szolgáló forrásnyelvi szöveggel tartalmilag azonos és értelmileg egyenértékű, és a hitelesítési szolgáltatás semmilyen körülmények között sem tanúsítja a megrendelő által rendelkezésre bocsátott irat (szöveg) alaki és/vagy tartalmi valódiságát, eredetiségét vagy érvényességét.⁵¹ A forrásnyelvi dokumentum tartalmi hibájából, esetleges érvénytelenségéből és értelmezhetetlenségéből eredő fordítási hibákért, valamint a forrásnyelvi, illetve a célnyelvi szöveg felek közötti továbbításából bekövetkező károkért, vagy akár a célhelyen történő felhasználhatóságért a fordításszolgáltatók általában nem vállalnak felelősséget.⁵²

49 Kivételes és ritka körülmények között arra is lehet példa, hogy a hiteles fordítás alapjául fekvő okiratról a fordítás elkészültét és ügyfélnek történő átadását követően, utólag derült ki, hogy az mégis aggályos iratról készült. Ilyenkor a hiteles fordítás az aggályosságról való tudomásszerzést követően haladéktalanul visszavonásra kerül, amelyről az érintetteket tájékoztatják. Az elkészült hiteles fordítást, annak az eredeti irattal történő összehasonlításának haladéktalan megszüntetésével hatálytalanítani kell, az iratot az ügyfélnek vissza kell adni a megrendeléstől való elállás mellett (lehetőleg leszabályozott, átlátható ügyviteli eljárási rendben). A hatálytalanításról értesíteni kell az ügyfélnek kívül a célzott felhasználási helyet is, amennyiben az a fordítóiroda előtt ismert. A bevont okiratok – a személyes adatok kezelésére vonatkozó előírások betartása mellett, az anonimitásra való törekvéssel együtt – közzé tehetők.

50 Ptk. 6:77–78. §.

51 354/B/1995. AB határozat szerint az állam által létrehozott gazdasági társaság közfeladatot lát el, amelynek során közhitelű teljes bizonyító erejű közokiratot bocsát ki. A 108/B/1992. AB határozatban kifejtettekhez hasonlóan (ABH, 1994, 525.) arról van szó, hogy az OFFI olyan szolgáltatást végez, amelynek lényege a közhitelesség.

52 Például OFFI ÁSZF VI. vagy Villámfordítás ÁSZF 4. pont: „*Hiteles fordítás helyett a Fordítóiroda hivatalos fordítást vállal, azonban arról, hogy e fordítást harmadik fél elfogadja-e, a fordítás megrendelőjének kell előzetesen megbizonyosodnia, ennek kapcsán a Fordítóirodát semmilyen felelősség nem terheli.*” vagy 7. pont: „*A Fordítóiroda kifejezetten nem vállal felelősséget a forrásanyag tartalmában lévő kértől eltérő megfogalmazások fordításáért, a forrásanyagban lévő alaki, technikai és tartalmi hibákból eredő fordítási tartalomért.*” (URL13).

A megküldött forrásnyelvi szöveget papíralapú dokumentum hiteles fordítása esetén a fordításhoz a fordítás sérelme nélkül elválaszthatatlanul hozzáfűzik, így biztosítják, hogy az igazságügyi eljárásokban kizárólag az eredeti irattal együtt kerülhet felhasználásra a fordítás. A polgári törvénykönyvnek megfelelően a felek kötelesek a szolgáltatás teljesítése érdekében egymással együttműködni, és haladéktalanul tájékoztatást adni minden olyan okról, amely a teljesítést akadályozza vagy késlelteti.

A fordítók, lektorok, vezető lektorok, terminológusok és tolmácsok tevékenységét szabályozó Hiteles Nyelvi Szolgáltatások Etikai Kódexe (a továbbiakban: etikai kódex) – amely a vállalkozási szerződés mellékletét képezheti – célja, hogy az OFFI mint kizárólagosan köztulajdonú társaság a hiteles nyelvi közvetítői szolgáltatások magas minőségi kritériumai elérése érdekében egységesen rögzítse azokat az elvárásokat, amelyeket szakmunkatársaival szemben támaszt.

Az etikai kódex a tisztesség, a szakszerűség és a titoktartás azon követelményeit fekteti le, amelyeket minden, a munkavégzésre irányuló szerződéses jogviszonyban álló szakmunkatársnak figyelembe kell vennie és be kell tartania. Ennek értelmében a közreműködő munkatárs a rábízott megbízást csupán végző esetben és alapos indokkal utasítja el, betartja a vállalt feltételeket, különös a határidőt. (Ha mégis lemondásra kényszerül, igyekszik maga helyett megfelelő kollégát ajánlani. Erre nézve az MFTE Etikai Kódexe tartalmaz utalást.) Tevékenységét a vonatkozó hatályos jogszabályok rendelkezéseinek tiszteletben tartásával végzi, és ha a szabályozás és az etikai normák között ellentmondást fedez fel, a jogi előírások szerint kell eljárnia, de a megfelelő fórumon kezdeményezheti annak feloldását. Csak olyan feladatot vállalhat el, amelynek az elvégzéséhez megfelelő szakmai képzettséggel, gyakorlattal és képességgel rendelkezik, beleértve a rendelkezésre álló időt, eszközt és a teherbírását. A feladatot legjobb tudása szerint, a legfrissebb szakmai követelményeknek megfelelő, állandó magas színvonalon végzi el. Kétség esetén mielőbb kikéri a fordítóiroda előzetes véleményét, ilyen lehet az aggályos okirat észlelése, felfedése, ezzel összefüggő iránymutatás kérése. Ha a fordítótól, lektortól még az etikai szabályzat vagy a vállalkozási szerződés alapján sem volt indokoltan elvárható az irat aggályosságának jelzése, a fordítót/lektort az elvégzett munka arányában illeti meg díjazás.

Összegzés

Az okiratfordításnak az anyanyelvhasználat joga érvényesülése, az okirati bizonyítás és a tisztességes eljárás körében lehet jelentősége az ítéleti bizonyosság

támogatása szempontjából. A szakfordításra és a hiteles fordításra vonatkozó jogszabályok az aggályos okiratok hitelesítése tekintetében hiányosak. Az állami fordítóiroda mégis szabályozott módon végzi az okiratfordítások hitelesítését, hogy közérdekből támogassa az okirati bizonyítás stabilitását. Kellő szakmai gondossággal igyekszik megelőzni a hamis okiratok készítésében való tevőleges közreműködést az aggályos iratok fordítási célú befogadásának mellőzésével. Az okiratfordítás körében számos aggályosnak minősülő irat feltűnhet, amelyek jogszerű és átlátható kezelése a tisztességes igazságügyi eljárások érdekében közérdek. A szövegbe nem illő terminushasználat vagy a forrásnyelvre nem jellemző kétséges szöveg megoldások lefordítása, a jogellenes vagy hibás tartalom nyelvi közvetítése nem lehet tárgya sem a közfeladatellátásnak, sem a vállalkozói szerződésnek, sem az okirati bizonyításnak. A hiteles fordítások közbizalmat élveznek, ezért a közigazgatási vagy bírósági szervek részére kizárólag olyan iratok hiteles fordítása adható át, melyek valóságosága a fordítási munkafolyamatban sem kérdőjelezhető meg.

Az állami fordítóiroda évente változó mértékű, körülbelül 70–110 ezer okiratfordítást készít. Ahhoz, hogy a fordítótól és a lektortól az etikai kódex vagy a közreműködői szerződés alapján indokoltan elvárható legyen, hogy felismerje az irat aggályosságát, intézményesített tudásátadás szükséges. A szükséges képzés releváns témái lehetnek: a lefordított okiratminták tipizálása; a terminológiai szemléletű nyelvi közvetítő tevékenység; a fordítási folyamat közben felfedezhető nyelvi ellentmondások; jogi ismeretek az okirati bizonyításról, az okiratok köréről, fogalmáról, formai és kiállítási kellékeiről, kitérve a kivonatok, másolatok és akár az elektronikusan hiteles okiratok bizonyító erejére; az okirathamisítás leggyakoribb módszerei; a hamis okirattartalom felismerésének technikái; okmány-, írás- és nyelvészszakértői ismeretek (URL14).

A tisztességes eljárás védelme közérdek. Érdemes volna egyértelműen kötelezni a fordításszolgáltatókat arra, hogy az aggályos és hamis okiratok lefordítása tilos, és az ehhez kapcsolódó eljárásrendjüket szabályzatban rögzítsék egyidejű közzététel mellett. Az utólagos büntetőjogi szankciók mellett a fordításszolgáltatók érdekében további, a megelőzést támogató jogi szabályozás kötelezhetné a szakfordítókat a megfelelő szakmai gondosságra. A széttöredett jogi szabályozás jelenleg száznál több jogszabályi hivatkozást tartalmaz a hiteles fordítás vagy az OFFI igénybevétele (URL15), miközben a kizárólag az OFFI-ra kötelező saját belső szabályozási megoldások nem alkalmazandók a piaci fordítóirodákra, de akár mintául is szolgálhatnak egy jövőbeli egységesebb és kötelező eljárásrend kialakításához.

Felhasznált irodalom

- A budapesti kir. kereskedelmi és váltótörvényszék fellebbezési tanácsa ítélete, 1895. okt. 12. E. 293. sz. *Jogtudományi Közlöny*, 1895-11-29/48.
- A Kúria Büntető-Közigazgatási-Munkaügyi és Polgári Kollégiumai Joggyakorlat-Elemző Csoportja Összefoglaló véleménye (2017). *Az ítéleti bizonyosság elméleti és gyakorlati kérdései*.
- Belesák R. (2019). A hitelesítés, mint jogilag megalapozott tevékenység. In Szoták Sz. (Szerk.), *Az állami fordítószolgálat 150 éve* (pp. 87–126). OFFI Zrt.
- Csörgő Z. (2019). Helységnevek a nyelvi közvetítésben. In Szoták Sz. (Szerk.), *Diszciplínák találkozása – nyelvi közvetítés a 21. században* (pp. 101–110). OFFI Zrt.
- Gutenberg Nagy Lexikon (1931). *1. kötet*. Budapest.
- Harsági V. (2007). A határon átvivő okiratforgalom magyar szemszögből. *Közjegyzők Közlönye*, 12, 3–11.
- Harsági V. (2005). *Okirati bizonyítás a modern polgári perben*. HVG–Orac Kiadó.
- Hettinger S. (2021). A közérthetőség követelményének érvényesítése az általános szerződési feltétellel létrejövő szerződések magyarra fordításakor. *Jog Állam Politika*, 1, 77–88.
- Hettinger S. (2019). A többnyelvűség gyakorlati megvalósulása az Európai Unió jogalkotásában és jogalkalmazásában. *Comparative Law Working Papers*, 3(1), 5–12.
- Horváth P. I. (2019). Hiteles fordítás és terminológia – 100 szó tükrében. In Szoták Sz. (Szerk.), *Diszciplínák találkozása – nyelvi közvetítés a 21. században* (pp. 220–246). OFFI Zrt.
- Horváth Sz. (2017). A bírósági tolmácsok/fordítók Németországban. In Gellén K. (Szerk.), *Honori et virtuti: ünnepi tanulmányok Bobvos Pál 65. születésnapjára* (pp. 176–185). Iurisperitus Bt.
- Igazságügyi Minisztérium (IM) 2014 és 2018 közötti szakpolitikai programja.
- Kántor Á. (2019). Az OFFI története jogszabályokban. In Szoták Sz. (Szerk.), *Az állami fordítószolgálat 150 éve* (pp. 61–86). OFFI Zrt.
- Karcsay S. (1986). A jogi fordítás alapkérdései. *Helikon Világirodalmi Figyelő*, 1-2, 193–197.
- Márkus D. (1898). Magyar Jogi Lexikon öt kötetben. *1. kötet*. Budapest.
- Nagy A. & Wopera Zs. (Szerk.) (2021). *Polgári eljárásjog I*. Wolters Kluvert Kiadó.
- Németh G. (2020). A hiteles fordítási szolgáltatás és a rendelkezésre állás kötelezettsége. In Szoták Sz. (Szerk.), *A hiteles fordítás, mint közfeladat* (pp. 67–86). OFFI Zrt.
- Németh G. (2017). Igazságügyi etikai dilemmák és összefüggések a bírósági tolmácsolásban. In Horváth I. (Szerk.), *Tolmácsolás a bíróságon, Esettanulmányok a bírósági tolmácsolás gyakorlatából* (pp. 14–22). HVG Orac Lapkiadó Kft.
- Ökröss B. (1870). *Magyar Polgári törvénykezési rendtartás*. Pest.
- Pallas Nagylexikona (1897). *Okirathamisítás (falsum)*.
- Rouzet, G. (2002). Az új információs technológiák és a hiteles okirat. *Közjegyzők Közlönye*, 12, 8–15.
- Szappanos G. (1999). Az Országos Fordító- és Fordításhitelesítő Iroda 130 éves. *Fordítástudomány*, 1, 132–136.
- Uj Idők Lexikona (1936). *1-2. kötet*.

Zlinszky I. (1875). *A bizonyítás elmélete a polgári peres eljárásban, tekintettel a jogfejlődésre és a különböző törvényhozásokra*. Athenaeum Kiadó.

Varga Zs. A. (2022). A tisztességes eljáráshoz való jog bírósági aspektusból. *Kúriai Döntések*, 4. <https://kuria-birosag.hu/hu/kuriai-dontesek/1-dr-varga-zs-andras-tisztesseges-eljarashoz-valo-jog-birosagi-aspektusbol>

A cikkben található online hivatkozások

URL1: *Hogyan támogathatják a nyelvi technológiák a többnyelvűséget Európában?* <https://www.lr-coordination.eu/hu/node/442?lang=hu>

URL2: *IJOTEN, okirati bizonyítás*. <https://ijoten.hu/szocikk/bizonyitas#block-1097>

URL3: *Magyar nyelv értelmező kéziszótára*. <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-a-magyar-nyelv-ertelmezo-szotara-1BE8B/o-o-4243C/okirat-42818/>

URL4: *Az okirat fogalma*. https://mersz.hu/dokumentum/YOV1745__356

URL5: *Fordítói szervezetek kodifikációs tervezete*. www.forditoinevjegyzekek.hu

URL6: *Horváth, 2017*. http://acta.bibl.u-szeged.hu/69656/1/polay_064_175-185.pdf

URL7: *Proford Etikai Kódex*. <https://proford.hu/etikai-kodex/>

URL8: *MFTE Etikai Kódex*. <https://www.mfte.eu/etikai-kodex/>

URL9: *Kézikönyv a 6. cikkről*. <http://www.echr.coe.int/>

URL10: *Öt év a közigazgatás szolgálatában*. <https://www.offi.hu/hirek/ot-eve-az-e-kozigazgatas-szolgalataban>

URL11: *OFFI Akadémia képzések*. <https://www.offi.hu/offi-akademia/kepzesek/egyeb-kepzesek>

URL12: *OFFI ÁSZF*. <https://www.offi.hu/altalanos-szerzodesi-feltetelek-a>

URL13: *Villámfordítás ÁSZF*. <https://villamforditas.hu/forditoiroda/170-altalanos-szerzodesi-feltetelek>

URL14: *OFFI okiratismereti workshop*. <https://www.offi.hu/offi-akademia/kepzesek/egyeb-kepzesek/okiratismereti-szakmai-nap-a-hatosagi-es-birosagi-eljarasok-resztvevoi-szamara>

URL15: *Hiteles fordításra vonatkozó jogszabályok jegyzéke*. https://www.offi.hu/sites/default/files/media/files/az-offi-t-nevesito-es-a-hiteles-forditasrol-szolo-jogszabalyok-jegyzeke_0.pdf

Alkalmazott jogszabályok

102/1963 (IK 6.) IM utasítás

2012. évi C. tv a Büntető Törvénykönyvről

2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről

2016. évi CXXX. törvény a polgári perrendtartásról

2017. évi I. törvény a közigazgatási perrendtartásról

2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról

2019. évi CXI. törvény egyes törvényeknek az egészségügyi szolgáltatások fejlesztésével, valamint a bizonytalan minőségű, tisztázatlan háttérű egészségügyi szolgáltatók tevékenységének visszaszorításával összefüggő módosításáról

24/1986 (VI.26.) MT rendelet

354/B/1995 AB határozat

36. BK vélemény

451/2016. (XII. 19.) Korm. rendelet az elektronikus ügyintézés részletes szabályairól

A Tanács 2580/2001/EK rendelete (2001. december 27.) a terrorizmus leküzdése érdekében egyes személyekkel és szervezetekkel szemben hozott különleges korlátozó intézkedésekről

Az Európai Parlament és a Tanács 2010/64/EU irányelve (2010. október 20.) a büntetőeljárás során igénybe vehető tolmácsoláshoz és fordításhoz való jogról

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendelete (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet)

OFFI Zrt. Általános Szerződési Feltételek (2022)

OFFI Zrt. Hiteles Nyelvi Szolgáltatások Etikai Kódexe (2023)

OFFI Zrt. vezérigazgatói utasítás a fordítási szabályzatról (2021)

OFFI Zrt. vezérigazgatói utasítás a hiteles fordítási megrendelések során átadott aggályos iratok kezelésének rendjéről (2021)

OFFI Zrt. vezérigazgatói utasítás a hitelesítési szabályzatról (2021)

Függelék

Aggályosnak tűnő vagy hamis okira utaló tartalmi jelek a nyelvi közvetítésben

Általános tartalmi jelek vagy hiányok:

- ha a fordítandó szöveg olvashatatlan, zavaros, érthetetlen;
- amennyiben a hitelesítés céljából átadott fordításban olyan hibák vagy hibás részek vannak, amelyek a lektorálás során kijavíthatók;
- nyilvánvalóan jogszabályba (például Btk.) ütköző tartalmú szöveg;
- az okirat hiányos;
- ha a fordítás tartalma nem felel meg a forrásnyelvi irat tartalmának.

Nyelvtani és kulturális jelek vagy ellentmondások:

- ha az okirat szövege tele van nyelvi, nyelvtani hibákkal;
- ha az okiratban nem stimmel a dátum és az adott korban szokásos terminushasználat;
- ha a dátum és az okirat tartalma eltérő, de hasonló kultúrájú adatokat egyidejűleg tartalmaz (például amerikai angol–brit angol vagy orosz–ukrán relációban);
- oda nem illő terminushasználat vagy a forrásnyelvre nem jellemző nyelvtani vagy kulturális megoldások;

- az okirat nem felel meg a célnyelvi nyelvtani és nyelvhelyességi szabályoknak, a szövegműfaj terminológiai sajátosságainak;
- ha a rövidítések rendre nincsenek feloldva az okiratban.

Alaki jegyek vagy azok hiánya:

- ha az okiratról hiányoznak a szokásos és szükséges alaki kellékek;
- ha a dokumentumban javítások vagy nem hitelesített, jól észlelhető utólagos betoldások vannak;
- ha az irat külalakja nem felel meg az eredeti okiratoktól elvárt feltételeknek (például milyen a bizonyítványhoz használt papír minősége, a szükséges biztonsági elemek megvannak-e a tanúsítványban, a kibocsátó intézmény bélyegzőlenyomat és aláírási egyeznek-e az oklevélen, vagy az irat szövegében vannak-e nem igazolt javítások, esetleg előfordulnak-e a nyelvi közvetítésből eredő kétséges tartalmú szövegre utaló jelenségek, például forrásnyelvi helyesírási hibák stb.);
- nem a hitelesítő hely készítette a hiteles okmányt.

Egyedi hibák:

- olyan végzettséget tanúsító okirat, amelyről hiányzik az oktatási-képzési tevékenységet felügyelő főhatóság megnevezése, ha egyébként az iratnak kelléke kellene, hogy legyen a minisztérium megnevezése is;
- az irat hitelességéhez a jogszabályok és nemzetközi jog által előírt, így köztudomású kellékek hiányoznak (például apostille).

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Németh, G. (2023). Az okiratfordítás és a hitelesítés problematikája a tisztességes eljárásban, különös tekintettel az aggályos okiratokra és az elektronikus iratokra. *Belügyi Szemle*, 71(12), 2223–2251. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2023.12.7>